

langt mere end mennesket har brug for og der er for mange penge til disposition. Den eksplosive produktion etter industrialiseringen har ifølge Bataille skabt en forandring der er årsag til langt de fleste krige. Denne øgede akkumulering af energi har skabt en forøgelse af produktivkræfterne der fører til yderligere vækst. Forholdet mellem kapital og energi har dermed skabt en ukontrolleret energiudtømming med krig som et kapitaliseret ødelæggelsesorgie. «Om vi ikke har kraft til selv at forvalte energioverskuddet, så kan den ikke bruges; og som et vilddyr man ikke kan dressere, er det dette som forstyrrer os, og det er os selv som må betale for den uundgåelige eksplosion,» skriver Bataille.³

Sagen er at det aldrig har været således at menneskene rationelt har tilpasset forbrug efter reelle behov og den voksende produktionsvolumen. Forestillinger om udbud og efterspørgsel er først og fremmest en politisk model. Dette partikulære syn på økonomi lukker øjnene for livets overflod, det overstrømmende, for den rest (overskuddet), som finder sit udtryk i alskens irrationelle håndteringsformer lige fra krig til ødsel luksus og ceremonielle livsformer, forhold som tidligere triumferede under de arkaiske samfund. Nytt og fortsat produktion fortæller langt fra den fulde sandhed om vore dages økonomi. Økonomien er nemlig blevet mere irrationel og symbolsk end nogensinde før. Børsen fremviser os noget en verdensøkonomi styret af en omfordeling af penge og ikke en omfordeling af goder.

Man kan spørge om hvad en sådan krisebevidsthed nærmere indebærer. Er det tilstrækkeligt som Latouche er inde på at vi vender tilbage til en forståelse af menneskets virkelige behov i en udvidet biosfære for produktiv sameksistens der revurderer økonomisk værdi i lyset af social værdi? Eller er det nødvendigt på baggrund af Latouche's indsigter at udvikle en ny radikal humanisme baseret på en etik om generøsitet og afkald?

GENERØSITET OG OFRING?

Overfor nytte, vækst og kapitalophobning retter Bataille opmærksomheden mod den nytteløshed og det tab, som rammer rigdommen, når den gives uden hensigt. Altså en kontrolleret destruktion i stedet for ukontrolleret (krig). Målet med gavgivning, også kaldet potlach, baseret på antropologen Marcel Mauss' studier af indianerne på Vancouver Island i det vestlige Canada, er social anseelse, eller mere præcist, at give så stor en gave, at det bliver umuligt at gengive. Den handling hvorved den ene part gennembyrder objektet der tilvejebringer en genkendelig nytte kaldes ofring. Ofringen er ikke nødvendigvis blodig eller en bekræftelse af subjektets magt men en genåbning af livet, af legen, kærligheden og festens intimitet. De civiliserede samfund definerer sig selv i relation til 'de vildes' barbari, herunder deres ofringsritualer. At være moderne er at afstå fra enhver sådan praksis, men, som Bataille skriver, «i vore dage, hvor skikken med at ofre er i fuld tilbagegang, er det mest slående, at ordets betydning i det omfang, hvor betydningen endnu udtrykker en impuls, der er åbenbart gennem en indre erfaring, endnu er så snævert knyttet til begrebet om ofringens ånd.» Bataille diskuterer især lemlæstelsen og omskæringsritualet som eksempler på hvordan ofringen overvintre i religionen, erotikken og kunsten.⁴ Ofringen er i tilbagegang fordi en virkelig social forvandling eller revolution beror på ofringen som en kollektiv ekstatiske generøsitet eller gavmildhed. Ifølge Bataille er ofringen et mål i

sig selv og ikke en subversiv strategi for at nå et andet mål.

Det vi deler med eksempelvis de jordskælvsramte ofre på Haiti er selve dødeligheden. I konfrontationen med denne bringes vi udover os selv. I selvoverskridelsen bryder vi igennem til det fælles, det intime. Men er denne erfaring på spil i vore dages 'gavmildhed'. Er indsamlingen af penge til de jordskælvsramte ofre på Haiti udtryk for en reel ofring der bryder igennem til et nyt fællesskab? For den danske NGO-medarbejder der nær døde i murbrokkerne kan man muligvis tale om en sådan ofring. Men hvad med os andre der donerede lidt her og der?

Bill Gates deler rundhåndet store beløb ud til uddannelse og sygdomsbekæmpelse, men er der tale om en politisk-moralsk handling der skaber nye bånd eller er den andet end et symptom på den nye liberalisemes privatisering af det offentlige rum – velgørenhed som politisk økonomi? Ulandsbistand har alle dage været tynget af på den ene side den generøse gestus i sociale tiltag og på den anden side en ulige vare- og ressourcudveksling. For Bataille og Latouche er virkelig generøsitet forbundet med skabelsen af et nyt fællesskab, en ny åndelig intimitet. Spørgsmålet er hvor meget vore dages velgørenhed udtrykker en generøs fællesskabshandling og hvor meget der er tale om egeninteresse, hvor man kun giver for at få noget igen. Man fristes til at sige: Vi er gavmilde hvis vi har råd, men ingenting ofres.

UNIVERSET VIL NOGET MED OS

Betrager vi eksempelvis generøsitet som levende systemers udveksling med andre levende systemer, lader generøsitet sig forstå som en omdannelse af energi der rækker udover mig selv. Generøsitet kommer til udtryk som det arbejde der giver min og andres energi en retning som den ikke havde før. Men kan generøsiteten bringe os endnu videre? Hvad nu hvis vi kalder det at sidde på en bænk i en park og fortælle poetiske historier til den der vil lytte for en generøs omvendning af energi og dermed for arbejde, ikke fordi det skaber et entydigt resultat, men fordi det er båret af generøsitet overfor universet, som en tak for lån for den undren, der giver min energi retning og evne til at skelne mellem det frugtbare og det ufrugtbare, mellem godt og skidt? Kan det tænkes at vindmøller, solfangere, offentlige parker med leg, poesi og dans, forekommer os at være rigtige energiformer, fordi de giver en virkelighedsfølelse og et billede der gør det muligt for os at skelne mellem godt og ondt i denne verden, som Inger Christensen skriver?

At vi her får et vink om hvad der er godt og skidt når det vi udfører, dybest set er noget vi udfører fordi det vil udføres i os? Når andre måder at bo på skyder op, dans i parken, poesi, solfangere, jordvarme, natur i husene, handler det ikke om individuel frihed, om at jeg vil leve sådan, men om at universet vil noget med os, om den generøsitet vi ikke kan få øje på, fordi den er den samtale universet fører med mennesket, for at komme til bevidsthed om sig selv.

© norske LMD

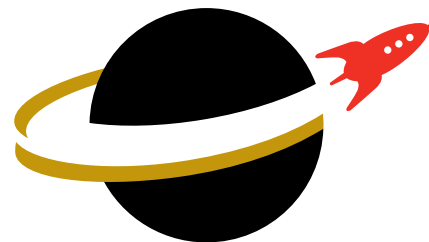
1 Inger Christensen, *Del af labyrinten*, Gyldendal, København, 1983, s. 143.

2 Georges Bataille, *Den færdømda delen*, Østlings Bokforlag, 1991, s. 59-63. Se også Helge Pettersen, *Georges Bataille, Vinden fra utsiden*, Filosofisk institutt, UIB, 2004, s. 10.

3 Bataille kalder dette den «fordømte del». Se Bataille: *Den færdømda delen*, s. 55.

4 Georges Bataille, *Den hovedløse - Batailles kosmologi*, Forlaget Anis, s. 25.

Bokarrangement på Tronsmo i oktober: Kristopher Schau, Per Petterson, Dag Hoel, Mona Høvring og Heidi Marie Kriznik. Følg med på tronsmo.no og Tronsmos facebookside for mer informasjon.

TRONSMO
BØKER & TEGNESERIER

SE VERDEN GJENNOM TRONSMO

Slavoj Žižek
The Year of Dreaming Dangerously
Verso, 135 s., hft., kr. 129,-

Nytt politisk skrift av Slavoj Žižek, der han blant annet kommenterer 22. juli og setter Breivik's handlinger i et internasjonalt perspektiv. 2011 var et år med en rekke dramatiske begivenheter. Mens folk tok til gatene i byer som New York, Kairo, London og Aten, med krav om rettferdighet og frihet, så man høyreekstremistisk vold i Ungarn, Arizona - og i Norge. Hva skyldes misnøyen og raseriet? Og hva slags ny politisk realitet varsler bølgen av uro?

David Byrne
How Music Works
McSweeney's, 352 s., innb., kr. 249,-

How Music Works er David Byrnes kjærlighetserklæring til musikken. Med eksempler fra sin egen karriere i Talking Heads, samarbeidsprosjekter med Brian Eno, reiser til afrikanske landsbyer og store operahus, utforsker han musikkens historie og dens antropologiske, vitenskapelige og teknologiske sider. Med en innsikt få kan matche og et glitrende fortellertalent gir han sine personlige svar på hvordan musikken oppstår, hvordan den endrer seg og hvorfor vi i det hele tatt trenger den.

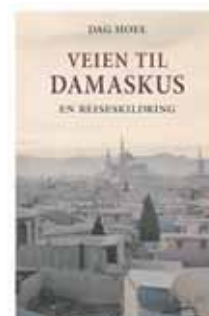
Anthony Spira (red.)
Pushwagner
Art/Books, 304 s., innb., kr. 340,-

Pushwagner, a.k.a Terje Brofos, gikk fra å være en relativt ukjent kunstner til å bli en av de store stjernene på den internasjonale kunstscenen, med gjennombruddet *Soft City*. I denne enestående monografen finner du bl.a. hele *Soft City* i skissestadiet, *A Day in the Life of Family Man*, *Apocalypse Frieze*, samt mindre utgivelser som *Oblidor Guidebook* og *Dadadata*. I tillegg er det intervjuer og tekster av Lars Bang Larsen, Peter Mejlænder, Will Bradley m.fl., det hele samlet i et stort og flott format.

Per Petterson
Jeg nekter
Oktober, 295 s., innb., kr. 379,-

Per Petterson på Tronsmo: 23. oktober kl. 17. To menn møtes tilfeldig en tidlig morgen på brua over til Ulvøya i Oslo. Tommy og Jim. De har ikke sett hverandre på femogtredve år, men en gang hadde de vært venner så langt tilbake de kunne huske. Et vennskap like naturlig som å puste. Men hva skjer hvis den ene plutselig får det for seg at et vennskap må fortjenest? Og i dag: Jim står og fisker på brua, og Tommy kommer kjørende i sin nye Mercedes...

Dag Hoel
Veien til Damaskus
Spartacus, 314 s., innb., kr. 349,-

Veien til Damaskus er fortellingen om en moderne pilegrimsreise mellom Jerusalem og Damaskus. Forfatteren går, sykler og haiker i sporene til Paulus, Saladin, Mark Twain og Moshe Dayan. Med et ønske om å forstå vår felles fortid, tar han utgangspunkt i religionshistoriske myter og fortellinger. Området han beveger seg i, er et lappeteppes av trosretninger. Sammen med det historiske stoffet forteller Hoel spennende og engasjerende om møtet med menneskene underveis, som er preget av samtidens politiske og religiøse konflikter.

BØKER OG TEGNESERIER,
KR. AUGUSTS GT. 19 PB. 6754 ST. OLAVS Plass,
0130 OSLO Telefon 22 99 03 99 Fax 22 11 33 74
post@tronsmo.no www.tronsmo.no